

GLOBAL

Turkishtime

EXPORT

TEMMUZ 2014

HSBC BANK A.Ş.'nin katkılarıyla hazırlanmıştır.

KÜRESEL PAZARLARIN YENİ HAKİMİ

Muazzam üretim kapasitesiyle Çin küresel ekonomide sürekli yukarı tırmanıyor. Dış ticareti 4 trilyon doları aşan ülke teknolojisini geliştirme yönünde attığı adımlarla konumunu sağlamlaştırıyor.

ÇİN BÜYÜMEYE DEVAM EDECEK

Mart 2014 tarihli HSBC Küresel Bağlantılar raporuna göre Çin daha fazla tüketim ve daha az kredi destekli yatırım yönünde ilerledikçe 2014-17 arasında yaklaşık yüzde 7 büyümeye devam edecek.

HSBC

BAZILARINA
GÖRE SADECE
BİR PARA BİRİMİ.
BİZE GÖRE
GELİŞEN
BİR FIRSAT.

Çin para birimi renminbi hakkında daha fazlası için:
www.hsbc.com.tr/rmb

HSBC

ASYA'NIN DOĞUSUNDAN DÜNYANIN HER KÖŞESİNE

Çin'in komünist ekonomi sürecinde, yaratılmaya başlanan devlet kontrollü üretim kapasitesi, 1992'de dışa açılımın resmîyet kazanmasıyla büyük bir güç haline geldi. Merkezi planlamadan ayrıldığı 1978 yılından bu yana Çin, yılda ortalama yüzde 10 oranında büyüdü. Özellikle ülkenin doğu kıyıları hissedilir ölçüde bir gelişme gösterdi. Şimdi iç bölgeler yatırımın yeni odağı oluyor.

Gelişmekte olan ülkeler sınıfında bulunan Çin, dünyanın en çok ürün ticareti yapan ülkesi haline geldi. Dünyada 120 ülke-

nin en büyük dış ticaret ortaklarından biri haline gelen ülke, gerçekleştirdiği 2 trilyon dolarlık ithalat sayesinde dünyaya büyük istihdam ve yatırım fırsatları sunuyor.

Üretim gücü, Çin ekonomisine katkı sunan unsurların başında geliyor. Doğu Asya'nın büyük ülkesi, ekonominin zirvesine bu potansiyelinin ötesinde yapıcı politikalarla geldi. Bugün dünyanın birçok önemli pazarında Çinli üreticilerin sektörel hakimiyeti söz konusu. Çin hükümeti, dünya ticaretinin zirvesinde bulunan ülkenin dış ticarete üstesinden gelmesi gereken sorunları bulunduğu da işaret

ediyor. Bu sorunlar arasında ihracatta katma değer düşüklüğü, marka sayısının azlığı ve satış ağının yetersizliği gibi unsurlar ön planda. Günümüzde Çin'de tüketim eğilimi artıyor, fiyatlar yükseliyor, yabancı yatırımlar ve şehirde kişi başına düşen gelir artıyor. Bazı gözlemciler, Çin'in resmi olarak açıklanandan çok daha hızlı büyüdüğünü öne sürüyor. Geçen yıl yüzde 7,7 oranında büyümeye kaydeden Çin'in bu yıl sonunda da benzer bir büyüme oranı yakalaması öngörülüyor. Yakın gelecekte ise küresel ekonominin muhtemel en büyüğü Çin olacak.

ÇİN HALK CUMHURİYETİ

Başkenti	: Beijing
Yönetim	: Komünist tek parti yönetimi
Devlet Başkanı	: Xi Jinping (14 Mart 2013'ten beri)
Hükümet Başkanı	: Wen Jiabao (16 Mart 2003'ten beri)
Nüfus	: 1,36 milyar (2013)
Kişi Başına Düşen Milli Gelir	: 10.056 \$ (2013) (sagp)
Büyüme Oranı	: %7,7 (2013)
Dil	: Mandarin (Beijing Lehçesi)
İnançlar	: Ateist (Resmi), Taoist-Budist, Hristiyan %3-4, Müslüman %1-2
Yüzölçümü	: 9 561 000 km ²
Başlıca Şehirleri	: Şanghay (15,6 milyon), Beijing (13,1 milyon), Guangzhou (11 milyon), Shenzen (8,5 milyon), Dongguan (6,5 milyon), Tianjin (5,2 milyon)
Telefon Kodu	: 86
Resmi Web Sitesi	: www.gov.cn

EKONOMİDE HİYERARŞİYİ DEĞİŞTİREN ÜLKE

Çin, dünyanın en büyük dış ticaretine sahip ülkesi ve ABD'den sonra dünyanın en büyük ikinci ekonomisi. Bugün olduğu gibi gelecekte de dünyanın süper gücü olması bekleniyor.

Editör: Ali Afatoğlu
aliafatoglu@turkishtimedergi.com

Çin, küresel ekonominin gelecekteki yeni gücü olma yoluna son 35 yıllık kalkınma hamleleriyle girdi. Çin'in ekonomik reformları kendine has entegrasyon süreçleriyle sürüyor. Çin Halk Cumhuriyeti, her ne kadar dünya ekonomik konjonktürünü kendine uyarlamaya çalışıp "sosyalist piyasa ekonomisi"ni benimsemiş olsa da kamu sektörü, ekonominin temel direği olmayı sürdürüyor. Çin ekonomisinin dinamizmi özel, kolektif ve yabancı sermayeli girişimlerden kaynaklanıyor.

Dünya ekonomisinde Çin, 9,39 trilyon dolar GS-YİH ile ABD'nin hemen ardından dünyanın en büyük ikinci ekonomisi konumunda. 2013'te 4 trilyon doları aşan dış ticareti ile dünya ticaretinin zirvesinde yer alıyor. Yakın gelecekte dünya ekonomisinin her açıdan bir numaralı ismi Çin olabilir.

Yabancı sermaye politikaları başarılı oldu

Çin, son dönemde yabancı sermaye çekme konusunda oldukça başarılı oldu. 1990'ların başından itibaren, gelişmekte olan ülkelere yapılan yatırımların başında Çin yer aldı. Çin hükümeti, yabancı yatırımlara ayrıcalıklı muamele yerine, ülkenin bu anlamda bir doyuma ulaştığı düşüncesi ile yerli ve yabancı yatırımlara eşit muamele anlamına gelen uluslararası kabul görmüş, “Milli Muamele” ilkesini uygulamaya koydu. Bununla birlikte altyapının zayıf olduğu batı ve iç bölgelerde özellikle uzun vadeli projeler için bazı özel teşvikler düşünülüyor.

Dış Ticaret Kanunu 1995'te yürürlüğe girdi. Dış ticaret, yabancı sermayeli kuruluşlar istisna tutulmak üzere, ticaret planlama mekanizması ilkeleri çerçevesinde Dış Ticaret ve Ekonomik İşbirliği Bakanlığı (MOFTEC) tarafından yürütülüyor. Dış ticaret, ulusal ve bölgesel düzeyde örgütlenmiş Dış Ticaret Şirketleri (FTC) yoluyla gerçekleştiriliyor. İhracata ilişkin zorunlu planlama kaldırıldı fakat bazı ürünler üzerindeki lisans uygulaması devam ediyor. Ancak ithalatla plan, yerli üretimi korumak ve döviz rezervini kontrol etmek amacı ile önemini sürdürüyor.

İşçi ücretlerinin artık düşük olmaması ve gelişmiş ülkelere gelen ihracat talebinin azalmaya başlaması, Çin'de doğrudan yabancı yatırımlarda azalış olabileceği tahminlerini doğurmaya başladı. Fakat artan iç talep doğrudan yabancı yatırımları artırıp olumsuz etkenleri pozitif çevirebilir.

100 milyar dolarlık yabancı sermaye akışı

Çin'e gelen doğrudan yabancı yatırımlar, 2013 yılında bir önceki yıla göre yüzde 5,3 oranında arttı. Çin'deki yabancı yatırımların değeri 117,6 milyar dolar olarak kaydediliyor. Hong Kong, Singapur ve Tayland firmalarının başını çektiği Asyalı firmaların Çin'deki toplam yatırımları 2012 yılına göre yüzde 7,1 artış kaydederek 102,5 milyar dolara ulaştı. AB ülkelerinden gelen yatırımlar ise bir önceki yıla göre yüzde 18,1 yükselerek 7,2 milyar dolar olurken, ABD'den gelen yatırımlar yüzde 7,1 artarak 3,4 milyar dolara yükseldi.

MAO'DAN GÜNÜMÜZE: BÜYÜYEN ÇİN

Çin Halk Cumhuriyeti, 1949 yılından bu yana Çin Komünist Partisi tarafından yönetiliyor. 1949'da gerçekleştirilen devrimden 1976'daki ölümüne kadar Mao, Çin Komünist Partisi ve ülkenin başkanı olarak Çin'i yönetti. Çin devletinin büyük sanayi gücüne erişmesinin temelleri de komünist devrimle birlikte atıldı. Çin, yoksul bir tarım ülkesi konumundayken, Mao döneminde ileri sanayi sürecine geçiş yaptı. Mao'nun ölümünün ardından, değişen dünya dengeleri ile birlikte, 1980'li yıllar boyunca ülkede, ekonomik olarak dışa açılma çabaları görülmeye başlandı. 1989 yılındaki Tiananmen Meydanı olayları, 1991 yılı sonunda Sovyetler Birliği'nin dağılması ve dünya ekonomik konjonktüründe güçlenen “serbest piyasa anlayışı” Çin'i kendi bünyesinde bazı reformlar yapmaya zorladı. Bu çerçevede 1992 yılında Çin Komünist Partisi'nin 14. Ulusal Kongresi'nde ülkede “Sosyalist Piyasa Ekonomisi” tesis edilmesi kabul edildi. Ayrıca 1997 yılında Hong Kong'un ve 1999 yılında Makao'nun Çin'e dahil olması Çin'in bölgedeki önemini bir kat daha artırdı.

Enerji ve teknoloji yatırımlarına teşvik

Çin devleti, teşvik etmek istediği sektörlerde daha çok taviz vermeyi tercih ediyor. Bu tavizlere yabancı yatırımlar da dahil. 12. Beş Yıllık Kalkınma Planı kapsamında alternatif enerji, biyoteknoloji, bilgi teknolojileri ve yüksek teknolojlili üretim ekipmanları gibi sektörlerde yabancı yatırımlar da en az yerli yatırımlar kadar destekleniyor. Örneğin, yüksek teknolojlili üretim ekipmanlarında satışların 2015 yılında 1 trilyon dolar seviyesine yaklaşması hedefleniyor. Aynı sektörün Çin imalatında, 2010 yılı için yüzde 8 olan payının 2015'te yüzde 15'e, 2020'de ise yüzde 20'ye çıkacağı düşünülüyor.

Hizmet sektörüne yatırım artarken tekstil darbe yedi

Çin'de tekstil üretimine yönelik doğrudan yabancı yatırımlarda yüzde 6 oranında bir küçülme yaşandı. Bunun nedeni yatırımların daha düşük maliyetlerin görüldüğü Vietnam ve

Bangladeş'e kayması. Toptan perakende sektörlerine yönelik doğrudan yabancı yatırımlarda ise ortalama yıllık yüzde 40 oranında artış görüldü. Çin'deki yabancı yatırımların hizmetler sektöründeki payı, yükselen Çin ekonomisinin de etkisiyle giderek artış göstereceği bekleniyor.

“Açık Kapı” ile kıyı bölgeleri gelişime doydu

Reform döneminde ekonomik büyüme, kıyı bölgelerinde çok daha hızlı gerçekleşti. 1980'li yıllar ve 1990'ların başında Guangdong eyaleti, genel olarak İnci Nehri Deltası en hızlı büyüyen bölge oldu. Guangzhou'nun başkenti olduğu Guangdong Eyaleti, fakir ve arka planda kalmış bir tarım bölgesiydi. Shenzen de küçük bir balıkçı kasabası olarak biliniyordu. Dönemin Çin Devlet Başkanı Deng Xiaoping'in “Açık Kapı Politikası” reformları ile bu bölgedeki sosyoekonomik koşullar bir anda değişti. Çin anakarasının ticarete açılması ve Hong Kong'da maaşların yükselmesiyle, Hong Kong'daki

pek çok imalatçı, ucuz işçilik, düşük arazi kirası ve işletme maliyetlerinden yararlanmak için Guangzhou ve çevresine akın etmeye başladı. Böylece emek yoğun sektörlerdeki faaliyetler Çin anakarasında yapılırken yönetim, tasarım, Ar-Ge, kalite kontrol ve finans gibi yüksek katma değerli faaliyetler Hong Kong'da sürdürülmeye devam etti.

“Açık Kapı Politikası”nın etkisiyle 1980'lerde başta Shenzen olmak üzere Özel Ekonomik Bölgeler gelişmeye başladı. Ekonomik yükselme, tüm bölgeye yayıldı ve Guangzhou, Shenzen, Dongguan, Shunde, Nanhai ve Zhongshan gibi yerleşim bölgelerinde hızlı bir şehirleşme süreci yaşandı. 1992 yılı ile birlikte Deng Xiaoping'in bu bölgeye olan desteği daha da arttı, Çin'in iç bölgelerinden milyonlarca göçmen ve mevsimlik işçi daha iyi bir yaşam standardına sahip olmak için Guangzhou ve çevresine gelmeye başladı. Lojistik üsleri, havaalanları ve metrolar bu bölgenin megapolleşmesine olumlu katkıda bulundu.

Yatırımların yeni gözdeleri; iç bölgeler

Doğu kıyı şeridinde artık ucuz işgücü bulunamaması ve bu bölgelerin yükselişinin durmaya başlaması ile birlikte yatırımlar iç kesimlere kaymaya başladı. 2000 yılında doğu kıyı şeridinde Çin'deki toplam yatırımların yüzde 80'i yapılırken, 2017 yılına gelindiğinde bu oranın yüzde 50'ye düşeceği öngörülüyor. İç kesimlerdeki ortalama şehirleşme oranı yüzde 45 iken 2020 yılına gelindiğinde yüzde 55 olacağı tahmin ediliyor. İç bölgelerde artan şehirleşme oranı yeni yatırım fırsatları da sunacak. Bu anlamda yatırımlarda da yükselişler görülüyor. Örneğin, batıda bulunan Chongqing Belediyesi 2007 yılında en çok doğrudan yabancı yatırım çeken 22. eyalet iken 2012 yılında Beijing'den daha fazla yatırım yapılan bir merkez haline geldi.

Çin'in enerjisi ve doğal kaynakları

Çin, maden ve mineraller yönünden

zengin bir ülke. Aralarında demir, demir alaşımli metal cevherleri, fosfat, tungsten, molibden ve titanyumun bulunduğu yaklaşık 17 maden ve mineral türünde dünya lideri konumunda. Bu arada Çin, uzay teknolojisi ve elektronik alanında kullanılan bazı ender bulunan madenlerin de artan orandaki üretici ve ihracatçısı olarak biliniyor. Rusya ve Kanada'dan sonra yüzölçümü en geniş ülke olan Çin Halk Cumhuriyeti, sahip olduğu hidroelektrik güç potansiyeli ve kömür rezervleri açısından da dünya birincisi. Ancak üretilen kömürün kalitesi düşük. Yer yer karşılaşılan enerji darboğazları, ülke ekonomik gelişmesinin en önemli engellerinden biri olarak görülüyor. Halihazırda toplam enerji ihtiyacının yüzde 70'i kömürden elde ediliyor.

Devlet Toprak Kaynakları Bakanlığı verilerine göre; Çin'in petrol üretiminde Rusya, Suudi Arabistan ve ABD'den sonra dünya dördüncü olduğu (aynı zamanda önemli bir ham petrol ithalatçısı) doğal gaz üretiminde ise altıncı sırada yer aldığı belirtiliyor.

HSBC KÜRESEL BAĞLANTILAR ÇİN RAPORU – MART 2014

Mart 2014 tarihli HSBC Küresel Bağlantılar raporuna göre Çin daha fazla tüketim ve daha az kredi destekli yatırım yönünde ilerledikçe 2014-17 arasında büyümesinin yaklaşık yüzde 7 oranında devam etmesi bekleniyor.

Dünyanın en büyük ihracatçısı konumunda olan Çin, 2010 yılında Japon ekonomisini geride bırakarak dünyanın en büyük ikinci ekonomisi haline geldi. Şimdi ise büyüme için önemli bir rol oynayan iç talepten yararlanmayı hedefliyor. Ekonomik reformlar yabancı yatırımcılar ve özel sektör şirketleri için fırsatlar doğurdu.

Mart 2014 tarihli HSBC Küresel Bağlantılar raporuna göre Çin daha fazla tüketim ve daha az kredi destekli yatırım yönünde ilerledikçe, gerçek GSYH büyümesinin 2014-17 yılları arasında yaklaşık yüzde 7 oranında devam etmesi bekleniyor. Ancak Çin'in küresel Bilgi ve İletişim Teknolojileri (BİT) pazarındaki baskın konumu ve hızlı büyüyen diğer yükselen piyasaların güçlü talebi sayesinde ihracatın ortalama GSYH büyümesini geride bırakmaya devam edeceği tahmin ediliyor.

Dış Ticaret Güven Endeksi (TCI) 2013'ün ikinci yarısında son iki yılın en yüksek seviyesine ulaştı, ancak hâlâ 2009'daki zirvesinin altında yer alıyor.

Çin'de Eğitim ve Araştırma-Geliştirme (Ar-Ge) harcamaları son on yıl içinde hızlı bir artış gösterdi. Bu durumun ülkenin dünyanın en büyük Bilgi ve İletişim Teknolojileri sağlayıcısı olarak konumunu korumaya yardımcı olması bekleniyor.

Çin, büyük ve düşük maliyetli iş gücü sayesinde Bilgi ve İletişim Teknolojileri montajı pazarında hızla pay edindi ve bu da Çin'in hızlı endüstriyel büyümesine katkı sağladı. Ancak ücretlerin yükselmesiyle birlikte üretim giderek daha yüksek katma değerli mallara kayıyor.

Çinli ihracatçılar için şartlar iyileşiyor, öyle ki HSBC tarafından gerçekleştirilen Dış Ticaret Güven Endeksi anketine katılan işletmelerin neredeyse yarısı önümüzdeki altı ay içinde ticaret hacimlerinde artış bekliyor. Avrupa ve ABD'nin güçlü talebi son zamanlardaki bu gelişmeye katkı sağladı ve Asya içi ticaretin oldukça yumuşak kalacağı bu yıl bu iyileşmenin devam edeceği düşünülüyor.

BÜYÜMEYE HAZIRLANMAK Teknoloji neden önemli?

Gelişen pazarların yüksek teknoloji sektöründeki değer zincirini ölçmek adına Ar-Ge yatırımlarına yönelmeleri, gelişmiş ekonomilerin rekabeti sürdürmek adına inovasyona yatırım yapmaları gerektiğini gösteriyor.

Teknoloji; yaşam standartlarını korumak ve yükseltmek, ticari yatırımları teşvik etmek ve ekonomik gelişmeleri desteklemek açısından birinci derece öneme sahip. Çin son yirmi yılda küresel teknolojik mallar pazarında önemli bir yer edindi. Bu durum ücretleri yükseltti

ve Çin'in hızlı endüstriyel büyümesine destek oldu.

2012'de yüksek teknoloji malları toplam ihracatın yüzde 40'ını oluşturdu. Ayrıca Çin, hem hızla büyüyen tüketici piyasasına yönelik mamul malların hem de küresel tedarik zincirine yönelik girdilerle oluşan yüksek teknoloji malların en büyük ithalatçılarından biri konumuna geldi. Buna rağmen Çin'in teknoloji ürünleri alanında dış ticaret fazlası bulunuyor ve önümüzdeki yıllarda Çin'in daha yüksek katma değerli teknoloji üretimine geçmesiyle bu fazlalığın GSYH içindeki payını artıracığı bekleniyor. Bilgi ve İletişim Teknolojileri alanındaki gelişmeler, fiziksel altyapı eksikliği sebebiyle karşılaşılan pek çok zor-

luğu ortadan kaldırarak büyümeyi hızlandırdı. Ayrıca artan cep telefonu kullanımı finans piyasalarına erişimi açmış oldu.

Çin, 2001'de yüzde 0,6 olan GSYH içindeki ticari Ar-Ge payını 2012'de yüzde 2,0 seviyesine yükselterek OECD ortalamasına yaklaşmış oldu. Teknoloji geliştirilme sanal öğrenmede gerçekleşecek artış, bilgi ve beceriler açısından çok büyük faydalar sağlayabilir. Bilginin hızla yayılması daha şimdiden eğitim ve sağlık gibi alanların kalitesi üzerinde olumlu bir etki göstermeye başlamış durumda.

Kısa vadeli görünüm

Son aylarda ihracat, ABD'deki toparlanmayla birlikte hız kazandı, ancak

elektronik mallara yönelik talep kınlgan seyrinde devam ederek yükselen Asya piyasaları arasındaki ticareti kısıtlıyor. Kısa vadede, ABD ve Avrupa'dan gelecek talebin güçlenmesiyle ticaret akışının hızlanması bekleniyor. HSBC Dış Ticaret Güven Endeksi anketine katılanların neredeyse yarısı gelecek altı ay içinde ihracat hacimlerinin artacağını düşünüyor.

HSBC Dış Ticaret Güven Endeksi (TCI)

TCI, ABD ve Avrupa'dan gelen kısa vadeli güçlü talep sonucunda 2013'ün ikinci yarısında son iki seneden daha uzun bir sürenin en yüksek seviyesine ulaştı. Ancak yine de endeks 2009/10 senelerinin belirgin

bir seviyede altında seyrediyor ve bu durum önümüzdeki altı ay içinde Asya içi ticaretin nispeten zayıf kalacağına işaret ediyor.

Sınır ötesi ticaret

Çin TCI verileri işletmelerin Asya'yı hâlâ önümüzdeki 6 ay için en umut vadeden bölge olarak gördüğünü gösteriyor, ancak diğer yandan Euro bölgesinin yeniden büyümeye başlamasının etkisiyle ankete katılanların neredeyse dörtte biri (altı ay önce bu oran yüzde 15'ti) tarafından Avrupa en umut vadedici bölge olarak seçildi. Latin Amerika ve Sahra Altı Afrika'dan bahsedilenlerin sayısı, yükselen piyasalara yönelik belirsizlik algıları sebebiyle altı ay öncesine kıyasla daha az gerçekleşti.

KAYNAK:

HSBC Küresel Bağlantılar Çin Raporu, Mart 2014 (Oxford Economics tarafından HSBC Global Araştırma Makro Verileri temel alınarak oluşturulan tahmini veriler)

Ayrıntılı bilgi için lütfen aşağıdaki adresi ziyaret edin: www.globalconnections.hsbc.com

Bu doküman HSBC PLC. tarafından yayınlanmış olup, HSBC Bank A.Ş. tarafından Türkiye'deki müşterilerini bilgilendirmek üzere tercüme edilmiştir.

Dış Ticaret Fırsatları

Çin'deki işletmelerin yüzde 80'i Asya'nın geri kalanıyla ticaret gerçekleştirirken, yüzde 60'ı Avrupa'yla ve yüzde 40'ı da Kuzey Amerika'yla iş yapıyor. Ancak finans piyasalarındaki belirsizliğin ve tüm dünyada siyasi huzursuzluğun artması sebebiyle altı ay öncesine kıyasla çok daha az işletme Orta Doğu, Afrika ve Latin Amerika'yla iş yaptığını bildirdi.

Katılımcıların yarısı para birimi dalgalanmasıyla ilgili endişe duyduğunu, üçte biri ise lojistik, sevkیات ve depolama giderlerinden endişe ettiğini bildirdi.

Ticari mal ihracatı içinde yüksek teknoloji mallarının payı yüzde 40 ile çok yüksek bir seviyede ve örneklem ülkelerimiz arasında Çin de bu malların küresel ihracatında listenin en başında yer alıyor. Ancak, Çin'in ithal ettiği büyük miktardaki elektronik bileşenden de anlaşılabilirceği üzere, bu ihraç mallarının yabancı katma değerli içeriği çok yüksek.

İş fırsatları

Çinli firmalar düzelmekte olan küresel durumdan avantaj sağlamak için iyi bir konumda bulunuyor. Çin'in pek çok kilit sektörde büyük bir küresel pazar payı bulunuyor ve daha sofistike, daha yüksek katma değerli mallar konusundaki uzmanlığını da artırıyor. Aynı zamanda

Çin'de gelirlerin yükselmeye devam ederek keyfi harcamaları artıracak ve tüm dünyadan tüketici odaklı firmalar için satış fırsatları yaratacağı bekleniyor.

Uzun vadeli görünüm

Ekonomik büyüme gelecek on yıl içinde ekonominin kredi destekli yatırımdan uzaklaşıp tüketime yönelmesiyle birlikte yavaşlayacak. Ayrıca, Çin Birleşmiş Milletler (BM) tahminlerine göre 2017'den itibaren çalışma yaşındaki nüfusun azalmaya başlamasıyla tek çocuk politikasının etkilerini de hissedecek. Diğer yandan üretkenlik artışının hızı uluslararası standartlara göre güçlü olmayı sürdürecektir ve Çin'in küresel Bilgi ve İletişim Teknolojileri pazarındaki baskın konumunu korumasına yardımcı olacak.

Takip edilmesi gereken ticaret koridorları

Yükselen piyasalarda artmakta olan gelirler Çin'den bu piyasalara güçlü ticaret akışları olmasını sağlayacak. Çin'in önemli antrepolarından birisi olan Hong Kong, 2030 yılına gelindiğinde ABD'yi geride bırakarak Çin'in en büyük ihracat istikameti haline alırken, Kore de bu sıralamada üçüncülüğe yükselecek.

Bilgi ve İletişim Teknolojileri ekipmanları ve endüstriyel makineler 2030'da da

Çin'in en büyük ihracat sektörleri olmayı sürdürürken ulaşım ekipmanları Çin'in büyüyen otomotiv endüstrisi ve yükselen Asya'daki diğer ülkelerden gelen güçlü talep sayesinde en önemli üçüncü sektör haline gelecek. Ancak Çin, tekstil gibi işçiliğin ağırlıkta olduğu sektörlerdeki rekabet gücünü yitiriyor ve düşük maliyetli imalat sektörleri önemini kaybediyor.

Hong Kong, Kore, ABD, Avustralya ve Almanya 2030 yılında da Çin'in en büyük ithalat ortakları olmayı sürdürecektir. 2012'de dördüncü sırada yer alan kimyasal mal ithalatı, ithalat artışında yaklaşık yüzde 10'luk bir pay edinerek 2030'da en önemli ikinci ithalat sektörü haline gelecek. Endüstriyel makineler toplamda en büyük ithalat sektörü olmayı sürdürecektir.

Teknolojiye odaklanmak

Artık Çin nüfusunun yarısından fazlası şehirlerde yaşıyor. Yüksek şehirleşme hızı eğitim fırsatlarını da artırarak nüfusun yüzde 87'sinin ortaokul mezunu haline gelmesini sağladı. Yüksek seviyede eğitim almış iş gücü Çin'in dünya ekonomisindeki baskın konumunu korumasını, hatta geliştirmesini sağlayacak.

Çin'in toplam ihracatında yüksek teknoloji malları payının, diğer hızlı büyüyen yükselen piyasalardan gelecek talebin artışıyla birlikte 2030 yılına kadar biraz yükselerek yüzde 40 seviyesini bir miktar geçmesi bekleniyor. Çin'de faaliyet gösteren uluslararası şirketler, yerli şirketlerin teknoloji ve bilgi aktarımından fayda sağlamasına olanak sağlıyor. Huawei Technologies 2012 yılında dünyanın en büyük telekomünikasyon şirketi haline geldi. Çin günümüzde ABD'den daha fazla patent başvurusu yapıyor. Çin'in yaptığı patent başvurularının tüm dünyadaki patent başvuruları içindeki payı on yıl önce yüzde 6 seviyesindeyken, 2012'de neredeyse tüm başvuruların üçte birine ulaştı.

Sonuç

Gelirlerin artarak Bilgi ve İletişim Teknolojileri alanındaki baskın konumunun pekişmesiyle, Çin üretimi daha yüksek katma değerli mallara kayarak uzun vadede ülkenin ekonomik kalkınma seviyesini yükseltecektir. Bu trendlerin önümüzdeki yıllarda Ar-Ge harcamalarında ve inovasyon oranlarında gerçekleşecek güçlü artışlarla da desteklenmesi bekleniyor.

DÜNYANIN BİR NUMARALI TEDARİKÇİSİ

Bir ekonomik tehdit olmaktan çok, rekabet edilmesi gereken bir güç olarak karşımıza çıkan Çin, 2013 yılında gerçekleştirdiği 4 trilyon 160 milyar dolarlık dış ticaret hacmiyle dünyanın en büyük ülkesi. Son 20 yıldır—son üç yıl hariç—ihracatta yaşanan iki haneli büyüme oranlarında, yabancı sermayeli şirketlerin gerçekleştirdiği üretim ve ihracatın önemli katkısı oldu.

Çin, dünyanın en hızlı büyüyen ekonomisi ve küresel gücü olma yolunda ilerlemesini sürdürüyor. Artık bir ekonomik tehdit yerine rekabet edilmesi gereken bir güç olarak karşımıza çıkıyor. Ticari üstünlükleri hemen hemen her ülkede kendini gösteriyor. Asya'dan Avrupa'ya, Avrupa'dan Amerika'ya birçok pazarda Çin menşeli ürünler lider konumda.

Son yıllarda dünya ticaretinden aldığı pay hızla artan Çin, dünyanın bir numaralı tedarikçisi ve ihracatçısı konumuna yükseldi. 2013'te Çin'in dış ticaret hacmi bir önceki yıla göre yüzde 7,6 oranında artarak 4 trilyon 160 milyar dolara yükseldi. İhracat yüzde 7,9 artarak 2 trilyon 210 milyar dolar; ithalat yüzde 7,3 artarak 1 trilyon 950

milyar dolar oldu. Böylece dış ticarete 259 milyar 900 milyon dolar fazla verildi.

İhracatta yabancı sermaye damgası

Son 20 yıldır—son üç yıl hariç—ihracatta yaşanan iki haneli büyüme oranlarında yabancı sermayeli şirketler tarafından yapılan üretim ve ihracatın önemli katkısı oldu. Çin'in toplam ihracatının yaklaşık yüzde 60'ı bu şirketler tarafından gerçekleştiriliyor. İhracatta olduğu gibi, ithalatın da yüzde 50'yi aşan bölümü yabancı yatırımların kurduğu şirketler vasıtasıyla yapılıyor.

İhracatta son yıllarda, özellikle yabancı sermayeli şirketlerde, üretimde katma değer düzenli bir şekilde artıyor. Buna bağlı olarak da otomatik bilgi işlem maki-

neleri gibi katma değeri yüksek ürünlerin ihracatı yükselme gösteriyor.

Petrol ithalatında tedbirler

İhracat artışına karşılık pek çok ihraç ürününün ithal girdiler içermesi nedeniyle ithalat da önemli bir büyüme yaşıyor. Petrol ve maden cevherleri gibi hammadde ithalatında düzenli bir artış eğilimi görülüyor.

Çin'in petrol üretiminde Rusya, Suudi Arabistan ve ABD'den sonra dünya dördüncüsü olmasına karşın ithalatı yüksek oranlarda gerçekleşiyor. Çin hükümeti, petrol ithalatına bir denge getirmeye çalışıyor. Çin Devlet Toprak Kaynakları Bakanlığı tarafından yapılan açıklamada, geçen yıl itibarıyla Çin'in yabancı ülkelere ithal ettiği ham petrolün 280 milyon tona ulaştığı kaydedilerek, petrolde dışa bağımlılığın yüzde 57 seviyesinde tutulduğu ve ciddi artış yaşanmadığı bildiriliyor.

Dış ticarete daha da büyüyecek

2013 yılındaki ekonomik performansa bakıldığında Çin'in gayri safi yurtiçi hasılası (GSYH) 9,39 trilyon dolara ulaştı. Enflasyon yüzde 2,6 seviyesinde gerçekleşirken kentsel kayıtlı işsizlik oranı yüzde 4,1'e indi. Ayrıca 13,1 milyon yeni istihdamla bu alanda rekor kırıldı.

Dış ticaret hacmi 4 trilyon dolar seviyesini ilk kez aştı. Böylece Çin, dış ticaret hacmi açısından dünyanın en büyük ülkesi oldu. 2014 yılında dış ticaret hacmi için yüzde 7,5 oranında artış kaydetmesi hedefleniyor. Diğer taraftan, hizmet sektörünün ekonomideki payı yüzde 46,1'e ulaşarak ilk kez sanayi sektörünü geride bıraktı.

Ekonomik performans kamu gelirlerinin yüzde 10 oranında artış göstermesini sağlarken hükümet artan gelirler sayesinde, 2013 yılı içinde 6,6 milyon devlet destekli konutun inşasına başladı. Bu konutların 5,4 milyonu tamamlandı. 2013 yılında kamu harcamalarında önceki yıla kıyasla önemli ölçüde azalma kaydedildi. Ayrıca merkezi hükümet resmi yurtdışı ziyaret ve temsil masrafları, resmi araç masraflarında yüzde 35 kesintiye gitti. Yerel yönetimlerin temsil masraflarında da yüzde 26 oranında azalma kaydedildi. 2014 yılı hedefleri doğrultusunda devlet destekli konut, altyapı ve ulaşım yatırımlarını desteklemek adına merkezi bütçeden 85 milyar dolarlık ek kaynak da sağlanacak.

100 MİLYAR DOLARLIK HEDEF

Türkiye ile Çin arasında ticaret, son 14 yıldır milyar dolarlar ile ifade ediliyor. 28 milyar doları aşan Türkiye-Çin dış ticaretinin önümüzdeki 10 yılda 100 milyar dolara ulaşması hedefleniyor.

Türkiye ile Çin arasındaki ticari ilişkiler, ilk kez 1 milyar dolar seviyesinin aşıldığı 2000 yılından bu yana düzenli bir gelişme gösteriyor. İkili ticaret 2005 yılında 7,4 milyar, 2010 yılında ise 19,5 milyar dolara yükseldi. 2011 yılında ilk kez 24 milyar doların üzerine çıkan dış ticaret hacmi, 2012 yılında da aynı seviyeyi koruyarak 24,12 milyar dolar oldu. 2013 yılında ise dış ticaret hacmi 2012 yılında ara verdiği artış ivmesine devam ederek 28,29 milyar dolara sıçradı.

İkili ticaretin açık vereni Türkiye
İkili ticari ilişkilerdeki memnuniyet

verici gelişmeye rağmen, Çin ile ticarette Türkiye'nin karşılaştığı açık yıllar itibarıyla artış gösteriyor. İkili ticarette Türkiye'nin 2011 yılı itibarıyla dış ticaret açığı 19,2 milyar dolar, 2012 yılında ise dış ticaret açığı 18,5 milyar doların altına düştü. 2013 yılında gelindiğinde dış ticaret açığı, yükselmeye devam ederek 21 milyar doları aştı.

Çin'e ihracat neden düşük?

2002 yılında sadece 268 milyon dolar olan Türkiye'nin Çin'e ihracatı, 2007 yılında 1,04 milyar dolara, 2013 yılında ise 3,6 milyar dolara yükseldi. Türkiye'nin en fazla ihracat yaptığı ilk 10 ülke arasında

Çin, dokuzuncu sırada bulunuyor. Çin'in pazar büyüklüğü göz önüne alındığında Türkiye'nin ihracatı daha fazla olabilir. 2 trilyon dolara yaklaşan ithalat potansiyeline sahip olan ve iç tüketime dayalı büyüme sürecine geçmeye çalışan Çin'e yönelik Türkiye'nin ihracatının yeterli bir seviyeye ulaşamamasının temel nedenleri olarak bu ülkedeki tüketim eğilimleri ile pazar farklılığı, Çin pazarının kendine özgü yapısı, bölge içi (Güneydoğu Asya ve Pasifik) ticaretin çok güçlü olması, Çin'in önemli küresel ticaret ülkeleri ve blokları tarafından çevrelenmesi, Türkiye ile Çin arasında özel ticaret anlaşmalarının bulunmaması ve karşılıklı yatırım ilişkilerinin yeterince gelişmemiş olması ve ihracatçılarımızın Çin ve Asya-Pasifik bölgesine yönelik sistematik çalışmalar yürütmemesi gösterilebilir. Türkiye'nin Çin'e ihracatının yapısı incelediğinde, Çin ekonomisinin ihtiyaç duyduğu hammadeler ve kimyasallar ağırlıklı bir yapının olduğu görülüyor.

Çin ürünleri Türkiye'de

Çin ile ticari ilişkiler ithalat ağırlıklı bir gelişim sergiliyor. 2000 yılında 1,3 milyar dolar olan ithalat 2005 yılında 6,8 milyar, 2010 yılında ise bir önceki yıla göre yüzde 35 oranında artarak 17,18 milyar dolar olarak gerçekleşti. 2011 yılında yine aynı oranda artarak 21,69 milyar dolara ulaştı. 2012 yılında ise Çin'den yapılan ithalat-

ta-2009'dan bu yana-ilk kez düşüş görüldü. 2013 yılında tekrar yükselişe geçen Türkiye'nin Çin'den ithalatı 24,6 milyar dolar olarak kaydedildi.

Çin'den gerçekleştirilen ithalatın yapısı incelendiğinde geniş bir ürün çeşitliliği ile karşılaşıyor. 2013 yılı verilerine göre, Türkiye'nin Çin'den ithalatında öne çıkan ürünler otomatik bilgi işlem makineleri ve aksamı, telli telefon-telgraf için elektrikli cihazlar, elektrikli ses/görüntülü işaret cihazlar, elektrik konvertörleri, pamuk, oyuncak, televizyon alıcıları, ipik ve oto yedek ürünleri olarak sıralanıyor.

100 milyar dolarlık hedef

2010'da Çin'in Başbakanı olan Wen Jiabao, Türkiye'ye iki tarafın stratejik ilişkilerde işbirliği üzerinde uzlaşmaya vardığı tarihi bir ziyarette bulunmuştu. Görüşmelerde, ticari alanda 2020 itibarıyla ikili ticaret hacminin 100 milyar dolara çıkarma hedefi dile getirildi. Çin lideri Türkiye'ye 2012'de yaptığı ziyaretinde bu vadi yinelemişti. Bugünkü ticari rakamlara bakıldığında, 2020 yılında yakalanması pek mümkün görünmeyen bu hedefin önümüzdeki 10 yılda daha da gelişmiş ticari ilişkilerle gerçekleşebilme imkanı söz konusu. Türkiye'nin Çin ile kuracağı daha yakın ticari ilişkiler, bu hedefi yakalanması uzak bir hedef olmaktan çıkarp bir dönemin İpek Yolu ticaretini yeniden küresel ekonomi sahnesine koyabilir.

DOĞALTAŞ SEKTÖRÜ ÇİN'E ODAKLANDI

Türk girişimciler için Çin'de müteahhitlik faaliyetleri ile birlikte inşaat, doğaltaş ürünleri, elektrikli ev aletleri ve beyaz eşya ürünleri yatırım alanları olarak öne çıkıyor.

Çin ve Türkiye ticareti üzerine dair yapılan araştırmalara göre; başta elektrikli ev aletleri, çamaşır makinesi vb. beyaz eşya ile televizyon olmak üzere dayanıklı tüketim malları, inşaat ve iç dekorasyon malzemeleri, otomotiv ve otomotiv yan sanayi ürünleri, traktör, gıda işleme ve konserve sanayi, büyük alışveriş merkezleri, deri işlemeciliği, hazır giyim, telefon ve telefon santralleri kurulması ile müteahhitlik alanlarında yatırım imkanları içeren fırsatlar geçerliliğini koruyor.

Türk doğaltaşının Çin macerası

Türkiye'nin geçen yıl gerçekleşen doğaltaş ihracatı, önceki yıla göre yüzde 17 arttı. Bu dönemde, en fazla ihracat 981,8 milyon dolar ile Çin'e gerçekleştirildi. Bu ülkeye yapılan ihracat 2012'ye göre yüzde 25 artarken, toplam sektör ihracatının yüzde 44'ünü oluşturdu. Çin'e en çok satılan ürün ise 978 milyon 888 bin dolarla ham mermer-traverten oldu.

ABD ve Avrupa'da yaşanan ekonomik durgunluk nedeniyle Çin, Türk doğaltaşı için yegâne büyük pazar konumunda. Türk mermeri güzelliği, sağlıklı ve kaliteli oluşundan dolayı Çinliler tarafından sevilir ve tercih ediliyor. Çin, inşaatlarının her türlü iç kaplamalarında Türk bej mermerlerini kullanıyor. Dünyanın en büyük doğaltaş ithalatçısı olan Çin'de milyonlarca insanın yaşayacağı yeni eko-şehirler kuruluyor. Bu kentlerin imarında da gerçek ekolojik ürün olan Türk doğaltaşları yoğun olarak kullanılıyor.

İnşaat işbirliği geliştirilebilir

Çin'de önümüzdeki 30 yılda 350 milyon konut ihtiyacı doğacak. 2025 yılında kadar 40 milyar metrekare konut yapılacaktır. Bunların 50 bini gökdelen olacaktır. 2025 yılına kadar 5 milyarmetrekare yolun da asfaltlanması planlanıyor. 2011 yılında Asya bölgesindeki otel yatırımlarının yüzde 31'i ise Çin'de yapıldı.

Bu veriler Çin'de inşaat faaliyetlerinin uzun bir süre daha fırsatlar listesinin başlarında yer alacağı gerçeğini koruyor. Fakat Çin, müteahhitlik alanında önde gelen ülkelerden biri olması nedeniyle ülkede doğrudan Türk yatırımlarının potansiyeli de görece sınırlı kalıyor.

Bunun yerine Türk ve Çin müteahhitlik firmaları arasında, "rekabet yerine işbirliği" ilkesi çerçevesinde özellikle, Afrika, Ortadoğu, Orta Asya, Kafkasya ve Balkanlarda ortak iş yapılması gündeme getirilebilir.

Sincan-Uygur'da potansiyel var

Uygur Türklerinin yoğun olarak yaşadığı Sincan-Uygur Özerk Bölgesi'nde de, Çin hükümeti ile işbirliği halinde özellikle küçük ve orta ölçekli işletmeler, halıcılık, tekstil, dericilik, hayvancılık, şarap ve meyve suyu üretimi, gıda ve tüketim malları üretimi ve büyük alışveriş merkezleri açılması konularında ortak yatırımlar yapılması imkanları mevcut.

Hali hazırda Türkiye'den bazı işadamlarının bu bölgede deri giyim, deri işleme, ihracat ve ithalat, fırıncılık, pastacılık ve lokantacılık gibi çeşitli alanlarda yatırım yaptıkları biliniyor.

MİLLİ KATILIMDA DEVLET DESTEĞİ OLAN FUARLAR

- ACLE - ALL CHINA LEATHER EXHIBITION (Şanghay - Eylül/Her Yıl)
Deri, Deri Ürünleri, Ayakkabı, Saraciye
- APLF HONG KONG-ASYA PASİFİK DERİ FUARI (Hong Kong - Mart/Her Yıl)
Her Türlü Deri ve Hammaddeleri, Deri Makineleri ve Deri Kimyasalları Ayakkabı Saraciye, Deri Hazır Giyim
- CANTON - ÇİN ULUSLARARASI İTHAL ve İHRAÇ ÜRÜNLERİ FUARI (Guangzhou - Nisan/Her Yıl)
Genel Ticaret, (1. FAZ), Makine ve ekipman, Oto Yedek Parça, Yapı Malzemeleri, Hırdavat, Elektronik, Elektrik Malzemeleri
- CANTON - ÇİN ULUSLARARASI İTHAL ve İHRAÇ ÜRÜNLERİ FUARI (Guangzhou - Ekim/Her Yıl)
Genel Ticaret, (1. FAZ), Makine ve ekipman, Oto Yedek Parça, Yapı Malzemeleri, Hırdavat, Elektronik, Elektrik Malzemeleri
- CHINA FUR and LEATHER PRODUCTS FAIR (Beijing - Ocak/Her Yıl)
Deri ve Kürk Konfeksiyon, Aksesuar, Ham Deri, Saraciye, Yan Sanayi ve Deri Kimyasalları, Deri İşleme Makineleri
- CHINA XIAMEN INTERNATIONAL STONE FAIR (Xiamen - Mart/Her Yıl)
Mermer, Doğal Taş ve Doğal Taş İşleme Teknolojileri
- CHINA-EURASIA EXPO - AVRASYA FUARI (Urumçi - Eylül/Her Yıl)
Genel Ticaret
- CHINAPLAS (Şanghay, Guangzhou - Mayıs/Her Yıl)
Plastik ve Plastik Makineleri
- CIFF- ÇİN ULUSLARARASI MOBİLYA FUARI (Guangzhou - Mart/Her Yıl)
Mobilya
- DOMOTEX ASIA CHINA FLOOR (Şanghay - Mart/Her Yıl)
Halı ve Yer Döşemeleri
- FHC SHANGHAI (Şanghay - Ekim/Her Yıl)
Gıda, Gıda Teknolojileri ve Otel Ekipmanı
- HOFEX (Hong Kong - Mayıs/Her Yıl)
Gıda, Gıda Sektörü Otel ve Restoran Ekipmanı
- HONG KONG HOUSEWARE FAIR (Hong Kong - Nisan/Her Yıl)
Ev ve Mutfak Eşyaları, Elektrikli Aletler, Evcil Hayvan Malzemeleri, El Sanatları
- HONG KONG INTERNATIONAL JEWELLERY SHOW (Hong Kong - Mart/Her Yıl)
Değerli Maden ve Mücevherat
- HONG KONG JEWELLERY AND GEM FAIR (Hong Kong - Eylül/Her Yıl)
Değerli Maden ve Mücevherat
- INTERTEXTILE SHANGHAI HOME TEXTILES (Şanghay - Ağustos/Her Yıl)
Tekstil, Kumaş ve Ev Tekstili
- INTERZUM GUANGZHOU (Guangzhou - Mart/Her Yıl)
Ağaç İşleme Makineleri, Mobilya Yan Sanayi
- SIAL CHINA (Şanghay - Mayıs/Her Yıl)
Gıda ve İçecek

ÇİN'İN YENİ NORMALİ

Çin ekonomisine yönelik dünyada iki büyük algı var. Çin, ucuz işgücünün merkezi konumunda. Ve ülke ekonomisi, teknoloji üretmeden taklitçi bir üretim yapısı üzerine kurulu. Son dönemde Çin'de yaşanan gelişmeler bu algıların sınırlarını zorluyor.

Çin, ucuz işgücü ile başta ABD şirketleri olmak üzere birçok şirketin üretim merkezi niteliğindeydi. Ancak artan işçi maliyetleri bu durumun değişmesine neden oluyor. Standard Chartered'ın Hong Kong'da bulunan Pearl River Delta'da yer alan 200 şirket üzerine yaptığı araştırmaya göre bu bölgede işçi ücretleri yüzde 10 seviyelerinde artış

gördü. Dünya gündemine iPad ve iPhone üretimi ve işçi intiharları ile gelen Foxconn'daki ücret artışları da bu trendin temel göstergelerinden bir tanesi. Buna göre Mart ayında Foxconn'da işçi ücretleri yüzde 16-25 bandında değişen oranlarda artış yaşadı. Çin'in farklı noktalarından gelen bu göstergeler sonrasında ortaya çıkan genel rakamlarına bakıldığında ücret seviyelerinde yaşa-

nan söz konusu artışın ciddi boyutlara geldiği görülüyor. Bu rakamlara göre, Çin'de geçen yıl işçi ücretleri bir önceki dört yıla kıyasla yüzde 20 oranında arttı. 2002-2009 yılları arasında Çin'in üretim merkezlerinden biri olan Guangdong'da işçi ücretleri yıllık olarak dolar bazında ortalama yüzde 12 oranında artış gösterdi. Çin'in bir başka önemli merkezi Şangay'da bu artış yüzde 14 oldu.

göre Çin'de 2015'e kadar kur ve navlun fiyatları yüzde 5 artarken, işçi ücretleri de yüzde 30 düzeyinde yükselecek.

Böylelikle Çin'de üretim yapmak, Kuzey Amerika'da üretim yapmakla aynı düzeye ulaşacak. AlixPartners'ın araştırması, Meksika ve Hindistan gibi ülkelerde ise işçi maliyetlerinin 2015 yılına kadar yatay bir seyir izleyeceğini öngörüyor.

Amerikan şirketleri geri dönüyor

Çin'de yaşanan bu eğilim, ülke hakkındaki bir başka ezberi daha bozuyor. Çin, uzun zamandır dünyanın fabrikası olarak kabul ediliyordu. Özellikle uygun işçi maliyetleri ile birçok küresel firma üretim operasyonlarını Çin'e kaydırmıştı. Fakat Çin'de yükselen işçi maliyetleri başta ABD'li şirketler olmak üzere birçok şirketin Çin'den çıkışını hızlandırmış durumda. Şangay'daki Amerikan Ticaret Odası'nın yaptırdığı araştırmaya göre, ülkede üretim yaptıran şirket yöneticilerinin gelecek için dikkate aldıkları unsurların başında yükselen işçi maliyetleri geliyor. Bu araştırmaya katılan yöneticilerin yüzde 91'i Çin'de yükselen maliyetlerden şikayetçi. Geriye kalan kesim ise yolsuzluğun önemli bir sıkıntı olduğunu belirtiyor.

ABD'li yöneticilerin yükselen maliyetlerle ilgili bu değerlendirmeleri toplamda ciddi bir eğilimin oluşmasına da önyak oldu. The Boston Consulting Group'un (BCG) yaptığı analizler, ABD'li fabrikaların Çin'den geri döndüklerini ve bu trendin hızla devam edeceğini gösteriyor. BCG'nin konuyla ilgili araştırmasında ülkeden çıkan ABD şirketleri ile ilgili somut örnekler sıralanıyor.

Örneğin dünyaca ünlü ATM üreticisi NCR firması ATM üretim bölümünü Georgia eyaletinde yer alan Columbus şehrine taşıdı. 2014 yılında bu üretim bölümünde istihdam edilecek personel sayısının 870 olacağı belirtiliyor. Soğutucu ve kamp ekipmanları üreticisi The Coleman Company, Çin'deki üretim operasyonunu Kansas'a taşıma kararı aldı. Şirketin bu kararı almasında Çin'de yükselen işçi maliyetlerinin yanında artık uygun olmayan navlun ücretleri de önemli rol oynuyor.

Bunun yanında Çin'de doğrudan üretim yaptırmayan ABD'li şirketlerin de üretim maliyetlerinin artması ile Çin'li te-

darikçilerinden vazgeçtikleri görülüyor. Sleek Audio firması, Çin'de ürettiği ile-ri teknoloji kulaklıklarını Florida, Manatee County'de yapmaya karar verdi.

ABD'li şirketlerin Çin'den dönüşünü ABD'de uygulanmaya başlanan kimi regülasyonlar da destekliyor. Örneğin dünyanın en büyük otomobil üreticilerinden bir tanesi olan Ford, 2 bin kişilik istihdam yaratacak üretim operasyonlarını ABD'ye geri getirmeye karar verdi. Ford'un bu kararında Birleşmiş Otomobil İşçileri Sendikası'nın, işçi ücretlerinin saatlik 14 dolar olmasını kabul etmesinin de ciddi payı bulunuyor.

Çin'in dijital devrimi

Çin'de yaşanan maliyet artışı ile birlikte Çin'deki teknolojik dönüşüm de ilgi çekici boyutlara ulaştı. iPad Çin'de üretiliyor ama dünyadaki genel algı, Çinli firmaların teknoloji konusunda yaratıcılıklarının sınırlı olduğu yönünde. Fakat ülkeden gelen son bilgiler teknoloji konusunda Çin'in dönüştüğünü gösteriyor. Hemen bu dönüşümü ortaya koyan rakamlara geçelim.

BCG'nin "Çin'in Dijital Kuşakları 3.0: Online İmparatorluk" başlıklı araştırmasına göre, ülkede 2015 yılına kadar 200 milyon internet kullanıcısı olacağı tahmin ediliyor. Bunun yanında 2015 yılında ülkede 700 milyon kişiye internetin ulaşacağı da öngörülüyor. 2011'de internet penetrasyonu yüzde 38 seviyesindeyken 2015 yılında bu rakam yüzde 50'ye çıkacak. Çin'in yaşadığı bu trend içerisinde asıl ilgi çekici olan durum kırsaldaki dijital gelişmenin de etkili olacağı yönünde. Aynı raporda yer alan projeksiyonlar, 2015'e kadar ülkede yaşanacak internet büyümesinin üçte birinin kırsal kesimden geleceğini gösteriyor.

Bu rakamlar ülkede dijital ekonominin inanılmaz boyutlara ulaşmasına da sebep oluyor. Çin'de e-ticaretin büyüklüğünün 2015'te 364 milyar dolar olması bekleniyor. Böylelikle 2015'te e-ticaretin toplam perakende sektörünün yüzde 8'i civarında olacağı öngörülüyor.

Bu rakam dijital ekonominin inanılmaz bir derecede büyüyeceğini gösteriyor. Çin'de 193 milyon online tüketici bulunuyor. 2011 yılı itibarıyla internet kullanıcılarının yüzde 36'sı internet üzerinden alışveriş yapan kişilerden oluşuyor.

UZAKTAN SATIŞ, ANCAK TESADÜFEN OLABİLİR

Çin’de farklı bir iş kültürü bulunuyor. Bu ülkeye mal satabilmek için fuarlara katılmak şart. Her ne kadar Türk girişimciler, bu kültüre daha fazla entegre olsa da dikkat edilmesi gereken birçok nokta bulunuyor.

Çin’deki iş gelenekleri arasında soyadının önce kullanılması önemli bir husus. İş toplantıları sırasında kart alınıp verilmesi doğal bir uygulama. Kartın bir yüzünün Çin harfleriyle yazılması uygun olur. İş toplantıları için gerek kamu kurumlarında gerekse büyük şirketlerde özel salonlar kullanılır, bürolar pek kullanılmaz. Toplantılar, resmi bir havada geçer ve oturulan yerler protokole göre belirlenir. İş toplantıları sırasında, Çinlilerin ev sahibi olduğu akşam yemeklerinin erken saatte başladığını bilmek gerekir. İş yemekleri çoğu kez akşam saat 18.00’de başlar. Yemek, meyvelerden hemen sonra aniden saat 20.00 gibi sona erer. Bu şaşırtıcı gelse de yaygın bir durum. Özellikle bir masaya sığmayacak

derecedeki büyük iş yemeklerinde, hiyerarşi sırasına göre konukları masalarında elde kadehle tek tek ziyaret etmek önemli bir gelenek. Çin’de kullanılan para birimi olarak 1 Yuan, 100 Fen eder.

Piyasada en yüksek 50 ve 100 yuan banknotlar bulunur. Özel ekonomik alanlar dışında yabancı paranın ülke içinde dolaşımı yasak. Gümrüklerde ülkeye girerken yanınızda olan para ile ülkeyi terk ederken sahip olduğunuz para miktarı birbirine yakın olmalı. Kullanılmayan Çin parasının ülkeyi terk ederken yeniden dövize çevrilmesi ancak altı ay içinde ve pasaport, uçak bileti ve döviz bozdurma belgesini göstererek mümkün olur. Dolayısıyla başlangıçta Çin parası alırken elde edilen döviz bozdurma belgesinin iyi muhafaza

edilmesi gerekir. Alışveriş için kullanılabilecek mağazalar üç tiptir. Devlet mülkiyetli veya Çin-yabancı ortaklığı olan mağazalar daha ucuz olabilir, ancak pazarlık olanağı yok. Üçüncü tip mağazalar özel şahıslara ait. Buralarda alışveriş pazarlıkla yapılıyor. Ancak değerli bir mal alınacaksa bu tip mağazalar tavsiye edilmez. Yeşil ve gri hizmet pasaportu taşıyanlar dışındaki tüm Türk vatandaşları ülkeye girmek için vize sahibi olmak zorunda. Çin’e giriş sırasında bulundurulması gereken belgeler arasında geçerli bir pasaport ve vize yanında, sınırda doldurulan “Giriş ve Çıkış Kayıt Formu” önemli. Ayrıca ülkede altı aydan daha fazla kalacak kişilerden HIV negatif belgesi istendiği bilinmeli.

Ucuz üretici değil zengin tüketici

Çin’in kıyı bölgelerinde yaşayan, seyahat edebilme hakkını kazanmış ve yüksek gelir grubundaki yaklaşık 190 milyon Çinli tüketicinin odağını oluşturuyor. Bu sayı Almanya, Fransa, İngiltere nüfusunun toplamı kadar. Bu durum ekonomik ilişkileri uzun vadede etkileyecek fakat kısa vadede Türkiye turizmine olumlu katkıda bulunabilecek bir potansiyel taşıyor. Çin’de Çin firmaları ile müteahhitlik alanında rekabet etmek zor, fakat üçüncü ülkelerde çalışmak üzere işbirliği yapmak mümkün. Çin Türk özel sektörü açısından ucuz, kâr marjı yüksek bir ithalat kaynağı olarak görülüyor. Oysa Çin aynı zamanda çok önemli ve büyük bir pazar. Türkiye’nin daha iyi tanıtılması ile birlikte bu pazarda Türk ihrac ürünleri için de bir imkan ortaya çıkabilir.

Çin’e mal satabilmek için öncelikle fuarlara katılmak şart. Çin ticaret fuarlarının çok yoğun olduğu bir ülke. İddialı olunan ürünlerde mutlaka fuarlara katılmalı. Çin’de devamlı bir temsilci bulundurmadan bu ülke ile iş yapmak çok zor. Uzaktan mal satmak ancak tesadüfen olabilir. Bugün Çin’de halihazırda pek çok Amerikan ve Avrupalı şirketin temsilcilikleri bulunuyor. Çin yatırımlarının özellikle gıda, turizm, enerji alanında Türkiye’ye çekilmesi ihtimali üzerinde durulabilir. İç pazarın sorunları ve sunduğu fırsatlar açısından değerlendirildiğinde Türk yatırımcı ve işadamlarının bu pazardan pay elde edebilmeleri, çaba gerektiren, pahalı fakat getirisi yüksek olabilecek bir süreç olarak değerlendiriliyor.

ULUSLARARASI PAZARLAR ÇOK YAKININIZDA.

HSBC ile uluslararası ticarete sınırlar kalkıyor. Dünya çapında size özel hizmet veren Uluslararası Müşteri Temsilcilerimiz sahip oldukları uzmanlık ve deneyimle uluslararası pazarlarda iş yapmanıza yardım ediyor.

Gelin, fırsatları beraber değerlendirelim.
www.hsbc.com.tr/uluslararasıbankacilik

Dünyanın en iyi dış ticaret finansmanı bankası
Ortadoğu ve Kuzey Afrika’nın en iyi dış ticaret finansmanı bankası

**BAZILARINA
GÖRE SADECE
BİR PARA BİRİMİ.
BİZE GÖRE
HIZ KAZANAN
DIŞ TİCARET.**

Çin para birimi renminbi hakkında daha fazlası için:
www.hsbc.com.tr/rmb

HSBC